

- **Vi tager hul på fremtiden - Omstilling til "Aarhus som Grøn By"**
- **Den Grønne Borgerliste til næste kommunalvalg**
- **Her i foråret starter vi Fremtidsværksteder med "Mad", derefter "Forbrug og Livsstil", så om byggeri og endelig trafik. Fremtidsværkstederne ledsages af lokale grønne handlinger frem mod Aarhus som Grøn By**
- **Sebastian Mernild giver en superkort status over klimasituationen**
- **Når forvaltninger bliver redskaber for pengemagten**

Du kan altid læse alle vore nyhedsbreve her <https://detfaellesbedste.dk/kategori/nyheder>

VI TAGER HUL PÅ FREMTIDEN - AARHUS SOM GRØN BY - ET ALTERNATIV TIL HAVNEUDVIDELSE OG OVERFORBRUG

Af Niels Aagaard, fmd. for Det Fælles Bedste

Jeg overværede for nylig en forelæsning, hvor en lille, uendelig mildt udseende professor i fysik læste højt fra sin egen indre, lærde verden over temaet "menneskets fremtid".

"For mennesket som race er klokken 2 sekunder i 12", sagde han. "Men for kloden ..." og her blev der en lille drømmende pause. - "Der er den måske 5 min. i bar arm?" foreslog en kvik tilhører.

"Ja.." svarede professoren med sin rare stemme og sit uendelige tålmod "...man kan godt sige sådan, for tiden eksisterer ikke på den vis, hvad kloden angår. Jo, det kan godt være, at vi forurener nu, og så får vi først utrolig meget varme.

Derefter får vi processer, hvor skovene brænder og bliver til savanner på forbavsende kort tid. Floder og søer forsvinder som dug for solen, mens andre steder bliver oversvømmet så alt forsvinder - byer, mennesker, infrastruktur - som sandtegninger ved strandkanten. Vi vil se tsunamier som lægger hele lande øde, mens tørke vil hærge hele eller halve kontinenter andre steder og skabe strømme af flygtninge.

Men i løbet af 50-100.000 år, så vil Jorden igen have balanceret sig ud af den situation. Så er der igen skove, blå himmel, vandløb. Og der er forureningsfrit. - Vi, menneskene, er her bare ikke. Vi skal ikke tænke på Jorden, den har tid nok" tilføjede han, næsten kærligt.

Og således beroliget ved denne moder jords uendelige klogskab og evne til at skaffe sig af med skadedyr kunne vi tilhørere igen begive os ud i byens lys, larm, røg, støj og møg.

Mennesket ér, med den måde vi specielt i den vestlige verden indretter os på, en trussel mod alt liv på Jorden.

Skovene dør. Mulden forsvinder og ørken tager over. Fødevarer bliver giftige. Drivhuseffekt, havdød, arternes uddøen i et uhyggeligt tempo. En sindssyg ulighed, en til himlen skrigende og af alle kendt ulige fordeling af Jordens ressourcer ...

Vi ved tilstrækkelig til at forbyde betonbyer, fossilbiler, oliemonopoler, industrilandbrug, kemisk industri, milliardærer, overforbrug og så videre.

Og vi har efterhånden klare bud på, hvordan vi kan indrette os i stedet.

Men hver dag bor vi i byerne, kører i bilerne, arbejder i monopolerne, lever i i-landene og jagter mere overforbrug og luksus. Og så er det svært at være radikal. I hvert fald i handling.

Derfor håber vi, at politikerne - dem som vi ellers aldrig forsømmer en lejlighed til at håne for deres manglende mandmod, klarhed og sanddruelighed - vil være det på vores vegne. Radikale, altså.

Der er bare dét ved det, at politikerne har luret os: De ved, hvor lidt vi i virkeligheden står bag alle de fromme ønsker om ren jord og luft og vand og Hollywood-hvi de lammeskyer.

At vi - tilsyneladende - fint klarer os med vores viden om at aflevere en økologisk katastrofe til vores børn og børnebørn, men derimod meget nødig ser indgreb, der på nogen som helst alvorlig endsige radikal måde berører vores daglige svineri i form af bilkørsel, kødspisning, flyture, overforbrug osv.

Så nødig, at politikerne ved, at de har os helt og holdent på deres side, når de står på sidelinjen med armene hængende sløvt ned langs kroppen, mens planeten Jorden går i kollisionskurs.

For os menigfolk er det rart sådan at have nogen, vi kan pege på og ryste på hovedet af: Rystende at I ikke for længst har løst problemerne for os.

Og det bliver endnu lettere af, at vi ovenikøbet ved, hvem der er de egentlige bagmænd bag alle katastroferne: Industrien med dens lyssky lobbyister og diskrete kontorer for magt, deres dødelige udslip, forældelsesforskning, meningspåvirkning, reklamer og løgne. Landbruget med de store kunstgødningsgiganter, nitratnedsivning og bursvin. Og alle de andre, selvfølgelig.

Vi køber bare deres varer. Ser deres reklamer. Lever deres livsstil. Vi er ret beset helt uskyldige. Ansvarsfri som børn. Indtil vi vælger at gøre noget andet. Indtil den dag vi tager - som det hedder - den del af ansvaret, der er vores, tilbage til os selv, og standser klodens vilde galop mod ørken, sten og ensomhed, - først da sker der noget.

Den dag bilforhandleren ikke længere foran sig ser en køber, som han ved mest af alt er interesseret i priser, hvor hurtigt, bilen kan køre, dens evne til at give vinderimage, om der er surround sound og alskens tekniske finesser. En lille dreng som godt ved, at man skal mene, at bilen skal være miljørigtig. Men som inderst inde dybest set er bedøvende ligeglad, hvad det angår.

Den dag bilforhandleren møder et voksent menneske, som KUN køber bilen, hvis den er indrettet, så den skader miljøet mindst mulig. Og det ikke drejer sig om én voksen, men stort set alle bilkøbere. Den dag vil bilfabrikkerne omlægge deres produktion samme aften.

På samme vis er det selvfølgelig først den dag, politikerne fornemmer, at det ikke længere går med tomme ord, at der sker noget. At befolkningen den undelyneme og sådan i ramme alvor står bag kravet om miljøhensyn. Så går den ikke længere med at bygge broer, tunneler, motorveje, havne og lufthavne med den ene hånd, mens man med den anden besværges sin miljøbevidsthed.

Først den dag bliver politikerne nødt til at tage befolkningens holdninger alvorligt, og så ville det aldrig være gået at ville bygge Lynetteholm, udvide Kastrup Lufthavn, bygge Femern, opstarte Kattgatforbindelsen, eller lave en Havneudvidelse i Aarhus baseret på en miljøundersøgelse, der ikke er det papir værd, den er skrevet på.

Eller i den offentlige debat at hævde, som SF gør det, at havneudvidelsen bliver klimaneutral i 2030 pga. nye solceller m.m. Det svarer til at gøre griseindustriens baroner klimaneutral, hvis de installerer solceller på staldene.

Den dag vi tager vores egne ord, kroppe, liv og børns skæbne så alvorligt, at vi holder op med at lukke øjnene for de lette løgne, for tremmekalve, burhøns, gensplejsede grøntsager, osende biler, klimaets sultofre, fattige gadebørn i verdens usle slumbyer.

Der er mange måder at starte på. Købe økologisk, lokalt, årstidens madvarer. Ændre madvaner henimod mindre kød. Cykle. Stoppe overforbruget. Ændre indkøbsvaner, omlægge livsstil. Ændre tøjvaner. Genbruge. Affaldssortere. Lære børnene at tage ansvar ved selv at gøre det. Plante træer. Etablere byhaver. Lave kompost. Begrønne byens bygninger og huse. Bygge klimavenligt. Boykotte reklamer. Ændre livsstil.

Der er ingen der stopper os. Ingen multinationale giganter, magtfulde bureaukratier, industrifyrster. Det er kun et spørgsmål om vores egen vilje og evne til at ændre vaner og begynde at indrette hverdagen med hensyn til kloden og fremtiden. Og selvfølgelig kan vi aldrig undvære radikale, ja massive omstillinger af vores systemer - økonomien først og fremmest. Men borgernes og forbrugernes omstillinger er uundværlige, afgørende vigtige.

Det kræver en holdningsændring, en ændring af mentalitet. Og det kræver viden om, hvordan man kan indrette sig anderledes. Hver for sig og mange sammen i lokale fællesskaber. I Grønne Nabofællesskaber, Bykvarter-fællesskaber, i selvgroede foreninger, produktionsfællesskaber osv.

Derfor starter Det Fælles Bedste - sammen med så mange andre grønne foreninger som muligt - *Fremtidsværksteder* i Aarhus. Her formulerer borgerne, dem der vil: *Hvad er det for en by og en fremtid vi vil have? Hvordan omstiller vi fra dét, der er nu, til dét der skal være, hvis vi vil overleve og leve med en rimelig livskvalitet?*

Og ud fra det *handler* vi så. Skaber små og større lokale fællesskaber, der starter omstillinger i praksis. Et fødevarerfællesskab. En madklub for fællesspisning. Kurser i klimamad. Etablering af lokale Andelsgaarde. Urban Farming. Skoleundervisning i klimamad. Dyrkningsfællesskaber osv. osv. - der er 1000 måder at gøre tingene på.

Vi starter med temaet "Mad". Dernæst "Forbrug og livsstil". Så "Bymiljøer og byggeri", "Transport". Og hver gang fulgt op med handlinger i fællesskaber, familier og individuelt.

Målet er at skabe et grønt Aarhus. Ikke tomt som et ministerord. Men i praksis, som et frodigt, stærkt, levende, livgivende, biodiversitets, klimavenligt Aarhus. Med en bugt *der er så fuld af liv*, som Gnags sang.

Drømte mig en drøm i nat

Grønt Nabofællesskab

Når jeg bliver borgmester

Af Johannes Yde, Bedsteforældrenes Klimaaktion

I 2025 bliver Den Grønne Borgerliste valgt ind i Aarhus Byråd med 16 mandater. På første byrådsmøde bliver jeg valgt til borgmester med opbakning fra alle øvrige rigtige partier: De Radikale, Enhedslisten og Nye Borgerlige. En enlig socialdemokrat sidder i skammekrogen og slår sig selv i hovedet med en hockeystav.

Som Borgmester bliver min første handling at sætte mig selv ind som Formand for Aarhus Havn. 300.000 kr. skal man ikke gå glip af! Dernæst bliver havnens direktion afskediget for intentioner om at ødelægge byens miljø og klima. Indgåede kontrakter bliver revet i stykker og erklæret ugyldige med den begrundelse, at de to underskrivere ikke var ved deres fulde fem på gerningstidspunktet. Og så vil jeg gå op til Dronningen og fortælle, at alting nu ender godt på

trods af alle de fossile personer i det gamle byråd. Jeg vil gå en tur med Dronningen langs stranden, og vi vil sætte os på en bænk og se ud over vandet til Mols og Samsø og undres over, at vi skulle så meget igennem.

Jeg vil skrive et brev til alle medarbejderne i kommunen. Nu skal I ikke længere bruge jeres faglighed til hele og halve usandheder efter borgmesterens ønske. Nu skal I skrive fakta baseret på jeres store indsigt i alle kommunens grønne anliggende således, at borgerne får indsigt og viden.

I "Teknik & Miljø" skal der laves fyldestgørende beregning af CO2-udledning fra Aarhus Kommune. Alt CO2-udledning fra Studstrupværket skal selvfølgelig medregnes. CO2 fra betonbyggeriet, fra biler, busser og lastvogne ligeledes. Vores del af alt skibstransport tælles også med. Netto udledning ved køb og salg af vores samlede forbrug af "ting og sager" skal opgøres. Vi vil herpå se, at vores CO2-udledning i 2025 er langt højere end i 2009. Noget som alle jo nok vidste; også de fossile partier S, K, V og SF.

Som borgmester må jeg indse, at de gamle fossile byrødder, som har siddet fra 2000 til 2025, totalt har svigtet deres opgaver. De har fortalt alle og enhver, at Aarhus var en foregangsby på det grønne! Vi var blandt de fem bedste i Verden! Den gamle fossile borgmester har løjet for os, og uden blusel har han udgivet flotte skrifter kaldet "Klimaplan" og "Klimastrategi"! Troede han på alt den løgn? Troede de virkelig på, at de kunne bygge en stor havn uden at udlede blot et enkelt molekyle CO2? Var de så dumme?

Som nyvalgt borgmester må jeg se i øjnene, at CO2-neutralitet i 2030 er et fantasifoster, hvilket alle jo inderst inde vidste. Hvad gør jeg som en ansvarlig borgmester, som må frygte, at vi kommer på verdenskortet, som en af de fem mest forurenende byer i Verden?

Vi nedsætter denne gang rigtige Borgersamlinger fordelt over hele kommunen. Følgende skal besvares: Skal vi være CO2-neutrale i 2030, 2050 eller 2099? Hvordan undgår vi en ekstrem CO2-gæld? Skal temperaturen i vore boliger sættes ned til 16 grader? Hvor skal 100 vindmøller placeres? Skal samtlige tagflader over 100 m2 belægges med solceller? Hvor skal 100 jordvarmeanlæg placeres? Skal vi have bilfrie søndage? Skal der være vejafgift på ringvejene og indfaldsveje? Skal hastighederne sænkes? Skal okse- og svinekød forbydes på alle offentlige institutioner? Hvor meget skal vi øge kommuneskatten med? Skal vi anmelde det gamle byråd til politiet?

Efterskrift:

Vejen mod den grønne opretning begynder nu. Vi skal etablere Den Grønne Borgerliste, som en ikke-partipolitisk bevægelse i Aarhus. S, K, V og SF ud af Byrådet i 2025 og Den Grønne Borgerliste tager over sammen med de øvrige grønne partier! Havnegruppen har lavet et flot arbejde og skal fortsætte med alle mulige angreb mod Havneudvidelsen. Men vi skal se videre fremad mod næste valg. Hvem vil være med?

AARHUS SOM GRØN BY

I byen Frome (Sydengland) opstillede man i 2011 en grøn borgerliste som i 2015 vandt alle 17 pladser i Byrådet, herunder borgmesterposten. "Hvordan ser en One Planet Town ud?" spurgte det nye byråd byens 36.000 borgere. Herefter gik en masse borgergrupper i gang med at finde svarene. Hvordan ser en by ud, som ikke overforbruger klodens ressourcer, som konsekvent er klimavenlig og genskaber biodiversitet? Man lavede fællesspisninger, reparationscafeer, genbrugsbutikker, begyndte at dyrke fødevarer i fælleshaver i byen, lavede fødevarerfællesskaber. Man oprettede samkørselsordninger, indrettede cykelstier osv. På billedet tv. ses en gruppe, der har etableret en butik "Share – a library of things", hvor man har udvidet princippet fra biblioteker til at gælde ikke blot bøger, men alle ting. Som redskaber til en tilsvarende omstilling i Aarhus har vi lavet denne alternative "Klimaplan for et Bæredygtigt Aarhus" - <https://detfaellesbedste.dk/.../09/KLIMAPLAN-AARHUS-24.pdf>

Af Niels Aagaard, fmd. for foreningen Det Fælles Bedste

Vi ved nu, at udledningerne i Aarhus stiger år for år, uden at bystyret har nogen som helst kontrol med det, endsige bare forsøger at have det. De har fine planer og mål, men alt sammen uden reelt indhold - tomt som et ministerord, sagde Kim Larsen.

Vi ved at klimaforandringerne rykker meget tæt på med skovbrande, oversvømmelser, tørke og ekstremt vejr. Danmark og dets smilende smørhul, Aarhus, er ingen undtagelse. En dag når det skovene i Moesgård og Risskov, en dag oversvømmes midtbyen af en flodbølge skabt af fremtidens vilde storme. En dag i en kun alt for nær fremtid ...

Vi ved fra Havneudvidelsen, at S, K, V og SF har tænkt sig at fortsætte årtiers vækst baseret på fossile brændstoffer. Sagt på en anden måde: Hvis vi genvælger disse partier, så vælger vi at fortsætte kursen mod klimakatastrofer. Eneste mulige konklusion: Vi må selv starte omstillingen.

DEN GRØNNE BORGERLISTE

Vi kan etablere *Den Grønne Borgerliste* som en ikke-partipolitisk bevægelse, der stiller op til næste kommunalvalg og sammen med de andre grønne partier overtager byråds-flertallet og baner vej for den grønne opretning.

Forvaltningen kan herefter begynde at bruge al deres faglighed til at lave fyldestgørende beregninger af CO2-situationen, hvor det hele er med - også biomassen fra Studstrupværket, også skibstransporten og lastbilerne, også importens CO2.

Forvaltningen kan begynde at bruge al deres ekspertise og faglige know-how til at lave planer for, hvordan vi i praksis reducerer CO2-udledningerne fra byggeriet, fra trafikken, energien, landbruget og vores forbrug - og gøre det *sammen med borgerne* og et grønt bystyre.

De behøver ikke længere bruge al deres tid og faglighed på at producere hele og halve usandheder efter borgmesterens ønske, som Johannes Yde fra Bedsteforældrenes Klimaaktion skrev forleden. "Nu skal I skrive fakta baseret på jeres store indsigt i alle kommunens grønne anliggende således, at borgerne får indsigt og viden", tilføjede han.

BORGERSAMLINGER

Det nye grønne byrådsflertal kan så nedsætte rigtige *Borgersamlinger* fordelt over hele kommunen. Og Borgersamlingerne kan begynde at tage stilling til alle de centrale spørgsmål: Hvordan kan vi gøre hele omstillingen reel og virkningsfuld? Hvor hurtigt kan og skal det ske inden for hver sektor? Hvordan får vi 100% vedvarende energiforsyning? hvor placerer vi 100 nye vindmøller? Hvordan kan vi beklæde samtlige større tagflader og husfacader med solceller? Hvordan begrønner vi byens facader? Genskaber livet i bugten?

Og med Johannes Ydes formulering: *"Skal vi have bilfrie søndage? Skal der være vejafgift på ringvejene og indfaldsveje? Skal hastighederne sænkes? Skal okse- og svinekød forbydes på alle offentlige institutioner? Hvor meget skal vi øge kommuneskatten med? Skal vi anmelde det gamle byråd til politiet?"*

ET EKSEMPEL FRA SYDENGLAND - FROME

I byen Frome i Sydengland opstillede borgerne i 2011 en grøn borgerliste som i 2015 vandt alle 17 pladser i Byrådet, herunder borgmesterposten. *"Hvordan ser en One Planet Town ud?"* spurgte det nye byråd byens 36.000 borgere.

Herefter gik en masse borgergrupper i gang med at finde svarene. Hvordan ser en by ud, som ikke overforbruger klodens ressourcer, som konsekvent er klimavenlig og genskaber biodiversitet? Man lavede fællesspisninger, reparationscafeer, genbrugsbutikker, begyndte at dyrke fødevarer i fælleshaver i og udenfor byen, lavede fødevarerfællesskaber. Man oprettede samkørselsordninger, indrettede cykelstier osv. På billedet nedenfor ses en gruppe, der har etableret en butik *"Share – a library of things"*, hvor de har udvidet princippet fra biblioteker til at gælde alle ting.

Det er ikke kun nødvendigt. Det kan også være sjovt, give styrke og mening, fællesskaber og håb. Livskvalitet.

Som redskaber til den kommende omstilling i Aarhus har Det Fælles Bedste m.fl. lavet denne alternative *"Klimaplan for et Bæredygtigt Aarhus"* fra 2020 - <https://detfaellesbedste.dk/.../09/KLIMAPLAN-AARHUS-24.pdf>

FREMIDSVÆRKSTEDER OG BORGERNES START PÅ OMSTILLINGEN

Her i foråret starter Det Fælles Bedste sammen med andre grønne foreninger en proces frem mod *"Aarhus som Grøn By"*. Vi begynder med *Fremtidsværksteder*, som inddrager flest mulige borgere. Her udvikler vi i fællesskab et hav af ideer til, hvordan vi starter med at omstille i praksis. Vi tager ét tema ad gangen. Først "Mad", så "Forbrug og Livsstil", så "Boligmiljøer, byggeri og bolig", dernæst "Trafik". Og vi sørger for oplæg med maggieterninger af viden fra forskning og praksis til hvert værksted.

Hvert Fremtidsværksted følges op af handlinger. Sammen med borgerne organiserer vi lokale fællesskaber der handler eller koordinerer med og understøtter allerede eksisterende foreningers aktiviteter. Grønne Nabofællesskaber, bykvartersfællesskaber, fødevarerfællesskaber, folk der dyrker klimavenlig mad i fællesskaber osv. Fællesskaberne mødes igen efter passende tid til fælles seminar for at gøre status over det, der er i gang, og finde ud af hvordan vi udbreder det yderligere.

Og sådan fortsætter det. Ideer - handling. Ny viden - nye ideer - ny handling.

Bid for bid, lidt efter lidt, mere og mere omstilling. Tålmodigt. Men altid med handling, og altid på borgernes præmisser.

Hvis du vil være med, så skriv til os på niels@detfaellesbedste.dk eller ring på 4018 9019.

Den Alternative Klimaplan for et Bæredygtigt Aarhus <https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2021/09/KLIMAPLAN-AARHUS-24.pdf>

Folkeavisen med løsnings- og handlingsforslag fra 60 organisationer inden for 10 sektorer - <https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2021/08/Folkeavisen-2021-web.pdf>

NÅR FORVALTNINGER BLIVER REDSKAB FOR PENGEMAGTEN

Af Niels Aagaard, formand for foreningen Det Fælles Bedste

Der er ved at ske noget med vores forvaltning i Aarhus Kommune. Borgerne har en forvaltning, som i princippet skal tjene vores fælles interesser gennem en fair, saglig og fagligt forsvarlig sagsbehandling baseret på gældende lovgivning.

Men i stigende grad er forvaltningen snarere et redskab for de store pengeinteresser, der som grå eminencer diskret styrer byudviklingen i Aarhus. En udvikling, hvor borgmesteren oftere ligner en håndholdt marionetdukke for stærke kapitalinteresser end en magtfuld politiker med visioner.

Fra borgmesterafdelingens hjørnekontor går ordrerne videre til rådmanden for Teknik & Miljø, som herudfra dikterer, hvordan denne magtfulde og ressourcerige forvaltning arbejder og prioriterer.

Der er et godt gammelt råd inden for journalistik som lyder "*follow the money*". Meget enkelt: Hvis du vil vide, hvem der er de egentlige interessenter og aktører bag et givent projekt, så find ud af hvem der har penge i det, eller vil investere i det.

I tilfældet Lynetteholm i København var og er det HK's pensionskasse, 3F's Pensionskasse samt de store bygge- og rådgiverinteresser, fx Dansk Byggeri (nu fusioneret med Dansk Industri) og rådgivningsvirksomheden COWI. Der er *meget* store erhvervsinteresser i at bygge Lynetteholms havnetunnel, metro, den kunstige ø med de nye boliger til 30.000 familier, for det drejer sig om enorme summer. Ifølge Ingeniøren 25.09.2020 ved ingen, hvad prisen for Lynetteholm bliver - "*Minister slår fast: Lynetteholms projektet kommer til at koste et ukendt antal milliarder*". Og det er jo trygt, at ingen kender prisen, når store kapitalinteresser gerne vil tjene store penge på det. Men flere hundred milliarder kan man roligt gætte på - første etape, jordopfyldningen, blev fx i 2021 anslået til 80 mia. kr. Det gør finansieringen central. Og den skal i dette tilfælde komme fra nogle af arbejderbevægelsens store pensionskasser.

Lynetteholm blev foreslået af daværende overborgmester Frank Jensen fra S og Lars Løkke Rasmussen, den daværende statsminister fra V. To partier med god kobling til Danmarks magtfulde kapitaler. Støttet af den vækstorienterede del af fagbevægelsen, erhvervslivet og finanssektoren.

HVEM ER KAPITAL INTERESSERNE BAG HAVNEUDVIDELSEN?

Under den store borgerinddragelsesproces blev de inviterede borgergrupper og fællesråd præsenteret for nogle af interessenterne bag havneudvidelsen. Det var bl.a. Dansk Industri, Danske Erhverv, Danske Havne, COWI, Rambøll Management - de to sidste i rollen som analytikere der havde udformet hhv. MKR-rapporten og Behovsanalysen.

Dansk Industri samler brancher som Transport. Handel. Produktion. Byggeri. Energi. Fødevarer. Turisme. Rådgivning. Det er den stærkeste organisation inden for dansk erhvervsliv med stærke bånd til fx *Landbrug & Fødevarer*.

Danske Erhverv samler virksomheder inden for brancherne Handel, Transport, Turisme, Rådgivning.

Bag **Danske Havne** står 50 danske havne og en række associerede medlemmer som Jyske Bank, By og Havn (aktive ifm. Lynetteholm), Kammeradvokaten.

Og bag disse organisationer står så yderligere en række kapitalorganisationer - pensionselskaber, banker som Danske Bank og en række finansinstitutioner.

Mærsk indtager en central position i dette netværk af pengeinteresser. Det er Danmarks store, pengestærke virksomhed med interesser inden for mange brancher, bl.a. handel og transport med containerskibstransporten som den vigtigste. Mærsk har siden 70'erne haft enorme gas- og olieinteresser i Nordsøen. I dag har man solgt sine felter til det franske selskab *Total*, men har stadig stærke koblinger til olie- og gasindustrien, hvis fossile brændstoffer er forudsætning for containerskibstransporten.

OM MÆRSK

Mærsk's containerskibe er hovedaktør på Aarhus Havn. Det er Maersk' containere, der står på havnen; og det er deres skibe, der ligger ved kajen.

Mærsk var på avisforsiderne i februar med et overskud på 203 mia. efter skat i 2022. Overskuddet i 2021 var på 118 mia. kr. hvoraf A.P. Mærsk-Møller betalte 0,27% i skat til den danske statskasse. Pga. den såkaldte tonnageskat slipper rederiet nemlig for at betale den sædvanlige selskabsskat på 22 %, som andre virksomheder skal betale. DR kunne tidligere i februar beskrive, hvordan Mærsk i EU havde modarbejdet en højere skat for shippingbranchen i EU (kilde: *Shipping Watch*, 16.02.23).

Det er svært at undlade en kommentar: Sammenlignet med at samtlige danske lønmodtager skal afgive Store Bededag for at skaffe midler til statskassen, kan man undre sig over denne absurd lave beskatning af en rig virksomhed.

Bidraget fra containerskibstransporten til klimakrisen er ikke noget Mærsk gerne taler om. Men ifølge *Mobility Watch* 9.2.23 blev selskabet i sin bæredygtighedsrapport fra 2022 nødt til at beregne nye, indirekte udledninger fra sin værdikæde, fx køb af lastbiltransport (scope 3-udledninger).

De nye beregninger viste at selskabet har udledt markant mere CO₂ end først rapporteret. Faktisk er bare forskellen fra de tidligere beregninger større end det, som det samlede danske landbrug udledte i 2021.

De nye beregninger gav nemlig øgede udledninger på **19,57 mio. tons CO₂**. Svarende til 44% af Danmarks samlede officielle CO₂-udledninger på 44 mio. tons CO₂ samme år (Kilde: Danmarks Statistik). Alene *stigningen* pga. nye og mere præcise beregningsmetoder er altså større end de samlede udledninger fra landbruget, som ligger på 35%.

Mærsk' samlede globale udledninger fra containerskibstransporten er betydeligt større end Danmarks samlede udledninger. "*I hele 2022 udledte Mærsk 77,96 mio. ton CO₂*." - steget fra 2021 hvor tallet var 76,38 mio. ton, og 2020 med 70,81 mio. tons (*Mobility Watch*, 9.2.23). Det viser lidt om firmaets størrelse og betydning. Også for klimaet.

Et skib som Emma Mærsk (søsat i 2006) bruger hvert døgn "*..200.000 liter tung olie eller lige så meget som en større dansk provinsbys samlede forbrug*" skrev JP den 7.2.2008. "*Alene fra koncernens 1.000 skibe og aktiviteterne i Nordsøen, bliver der udledt lige så meget CO₂ som fra resten af Danmark tilsammen - nemlig 40-50 mio. tons om året.*" (samme kilde. NB Mærsk har afhændet sine aktiviteter i Nordsøen).

HVEM STYRER HVEM?

Mærsk har store interesser i havne, handel og al infrastruktur, som er en vigtig forudsætning for den videre transport af varer fra deres containerskibe og frem til forbrugerne. Det er utænkeligt at Mærsk ikke skulle have interesser omkring - og derfor også have sikret sig indflydelse på - Infrastrukturreformen og dens mange projekter som Kattegatforbindelsen, Lynetteholm, CHP Lufthavnsudvidelse, 3. Limfjordsforbindelse, Hærvejsmotorvejen og Havneudvidelsen i Aarhus. Hertil er projekterne for afgørende for al logistik i fremtidens Danmark og dermed for den danske del af Mærsk' imperium.

Mærsk har gennem tiden ejet *Odense Stålskibsværft*. Handelsselskabet *Østasiatisk Kompagni*. De har siddet på udvindingen af olie og gas i Nordsøen via *Dansk Undergrunds Consortium* fra 1962. De oprettede flyselskabet *Maersk Air* i 1970 (solgt i 2005). De havde *Dansk Supermarked* med *Bilka*, *Føtex* og *Netto* i mange år og besad en meget stor

aktieandel i *Dansk Bank* indtil hvidvasknings-skandalen for nylig. I 2016 havde Mærsk kontorer i over 130 lande og var Danmarks største erhvervs virksomhed med en årlig omsætning på 240 mia. kr. og 87.700 ansatte. I dag er Maersk verdens største (af og til: andenstørste) containerrederi og har været det i flere årtier (Kilde: Mærsk' hjemmeside).

Og nu gør de klar til at hente varmt vand op fra undergrunden til 500.000 danske kunder, *hvis* de kan sikre sig monopol på at levere varme til borgerne til en fastsat minimumspris i 30 år frem. Energiformen hedder *geotermi* og er et område hvor Aarhus Kommune har bundet sig til en kontrakt med Mærsk.

Kontrakten siger bl.a. at borgerne ikke kan få indsigt i kontrakten, og at investeringerne i geotermi kun vil ske, hvis der kan påregnes et passende overskud til Mærsk. Aarhus klimaaftryk hviler med andre ord trygt i hænderne på Mærsk' regnskabsafdeling og deres markedsanalyser.

Betydningen heraf er bl.a., at det er investeringerne i geotermi, der afgør, hvornår vi kan udfase den klimaskadelige brug af biomasse i Studstrupværket ved at overgå til geotermi i fjernvarmen, altså vores varme vand fra undergrunden, som er CO2 frit.

Så kommer det store spørgsmål:

Er det mon borgmester Jacob Bundsgaard, der styrer interesserne bag havnens udvidelse og al en logistik, som den skal forbindes med (Kattegatforbindelse, E45 motorveje osv.) ud fra sit stærke socialdemokratiske værdisæt om lighed?

Eller er det mon snarere de store pengeinteresser med Dansk Industri, Mærsk, pensionskasser og danske banker diskret i spidsen, som gør det?

Er borgmesteren derfor - kunne man godt få lyst til at spørge - blot en marionet-dukke?

Og et følgespørgsmål:

Når den ressourcestærke forvaltning i Teknik & Miljø, med en konservativ rådmænd som politisk leder, bliver sat til at fikle med opsamlings fra temamøder, fikle med dagsordener så ja-sigerne til havneudvidelsen får al tiden, fikle med borgerinddragelses-processer, fikle med borgerkonferencer og oplæg, så det bestandig er COWI, Rambøll, Aarhus Havn som laver oplæg og bestemmer dagsordenen, fikle med Borgerpanel osv. - er det så fordi

1) forvaltningen forsøger at tjene Aarhus' borgere bedst mulig? Eller er det

2) fordi Teknik & Miljø af borgmesteren er sat til at handle sådan, mens borgmesteren til gengæld har fået sin inspiration til direktiverne til Teknik & Miljø andetsteds fra? - fx fra de højere magter i Magteliten?

Og lige et spørgsmål til:

Er det nogenlunde det samme, som sker inden for byggeriet i Aarhus? *Developerne rules* - alias pengemagten styrer for vildt? Mens betonehøjhusbyggeriet skyder i vejret, som anede investorerne milliardindtægter forude.

Ja, vi spørger bare.

Og undres også en lille smule, det må vi være ærlige og sige ligeud: For er det virkelig - igen - pengene, der driver tingene. Ikke befolkningen. Ikke kærligheden til Aarhus, til bugten og stedet, eller ansvarsfølelsen over for byen, landet og demokratiet endsige hensynet til vores børn og børnebørn og deres fremtid.

Politikere og magtelite planlægger lige nu en kaotisk fremtid for andre, som de ikke selv skal leve i, og hvor de så ganske tydeligt blæser på klima og miljøhensyn. De bruger vores jord (muld, sand, sten og grus) som om det var affald, der bare skal deponeres, i stedet for som en ressource, vi kan dyrke på. De bygger betonbyer med motorveje, broer og tunneller ind og ud, i stedet for smukke livfulde byer, bygget for mennesker, der vil trives.

Ain't that a shame, som Fats Domino vist en gang sang - Er det ikke en skam

TIL SF - SF(!) - S, V OG K SOM LIGE NU GREENWASHER DEN STØRSTE KLIMAKATASTROFE I AARHUS' HISTORIE - HAVNEUDVIDElsen

Her er kort status for klimasituationen som baggrundsviden - FORSTÅ VENLIGST ALVOREN. I har et ansvar som dem der i øjeblikket styrer byen. Denne status fortæller umisforståeligt, at

- * selv hvis containerskibstransport havde været bæredygtig, kunne vi ikke tillade os at forøge omfanget
- * selv hvis det havde været muligt at gøre anlægsfasen klimaneutral i 2030, skulle vi undlade at bygge den

En af verdens mest anerkendte klimaforskere, danske Sebastian Mernild, professor i klimaforandringer og hovedforfatter på IPCC's klimarapport i 2021, gør i Lederne følgende markante og helt korte status over klimaet:

Af Niels Aagaard, fmd. for foreningen Det Fælles Bedste

"Når jeg ser ud i fremtiden ser jeg en verden, der er betydeligt varmere end i dag - betydeligt mere ekstrem og med mange flere klimakatastrofer. En verden vi ikke har set tidligere i menneskets historie. En verden hvor klimaforandringerne udvikler sig langt hurtigere, end vi havde troet. Politikerne vil gerne have, at vi begrænser os til en 1,5-2 grader temperaturstigning, men i min verden er vi allerede der, hvor vi uundgåeligt vil passere 3 grader C. Et mål på 2,8 grader er nævnt, men det udtrykker en subjektiv vurdering og afhænger af hvilke politiske aftaler, der forhandles på plads.

For mig at se er det slet og ret idioti at tale om, at vi kan nå at holde os under 1,5 grader stigning. Det er ikke realistisk og eksisterer kun i teorien. De hidtidige planer har underestimeret klimaforandringerne, så der er ingen tvivl om, at vi skal opjustere ambitionerne. En stigning på 1,5 grader vil vi allerede se i starten af 2030'erne, 2 grader forventeligt i sidste halvdel af 2040'erne - altså indenfor de næste 10-25 år. Udviklingen accelerer. Hvis vi skal holde trit med så hastige forandringer og deres følgeefferter, skal vi speede voldsomt op for indgrebene og få skabt langt større opmærksomhed og forståelse for udviklingen.

ET SKRÆMMENDE EKSEMPEL

Oversvømmelserne i Pakistan hen over sommeren 2022 er et skræmmende eksempel på, hvilke ekstreme vi skal tilpasse os. Ét er at monsunen kommer kraftigere og er mere intens, samt at en gletsjer smelter. Noget andet er de katastrofale følgeefferter. Når Pakistans landbrugsarealer er oversvømmet, fjernes fødegrundlaget og adgangen til drikkevand for en masse pakistanere. Det vil også medføre en markant udbredelse af sygdomme på grund af invasionen af myg og andre smittebærere. Og hertil kommer ødelagt infrastruktur.

Klimaforandringerne skaber uoverskuelige tilstand for tredjeverdenslande, der hverken har energi, know-how eller penge til at komme på fode igen, når de bliver ramt. Og der er mange andre eksempler fra 2022: Kina havde ekstrem

tørke, Europa oplevede den alvorligste tørke i 500 år, USA led under både tørke og kraftig nedbør, bl.a. i staten Kentucky, hvor vandmasserne udrettede voldsomme skader. Eksemplerne er forvarsler om, hvad vi skal forvente.

EN STORE USIKKERHED: TIPPING POINTS

På et tidspunkt vil vi passere **kritiske tipping points**, hvis vi ikke allerede har gjort det. Det vil sige klimaskader, der ikke kan genoprettes. Tipping points falder typisk som dominobrikker. Når det første tipping point er overskredet, ser vi følgevirkninger med katastrofale konsekvenser andre steder. Tipping points skaber den store usikkerhed omkring klimaforandringerne. Vi kender ikke tærsklen for et tipping point, og hvor hurtigt de udvikler sig med hvilke konsekvenser. Vi ved de kommer, men kender ikke den fulde effekt.

Der er fx tipping points omkring havisen i Arktis og omkring indlandsisen i Grønland. Et af mine studier viser, at vi vil passere et tipping point med afsmeltning af indlandsisen omkring 2042, når den globale middelværdi ligger på 1,6 grader. Det vil udløse en række selvforstærkende processer og forventeligt påvirke Golfstrømmen yderligere og bl.a. betyde, at vi kan forvente at få et regionalt kuldeområde i Nordeuropa, samtidig med at resten af kloden varmes hastigt op. En svækkelse af Golfstrømmen indebærer også, at nedbørsmønstrene over regnskoven - altså Amazonas - vil ændre sig med fatale konsekvenser for produktion af skov og træer. Det vil også fremskynde afsmeltningen af is på Antarktis, fordi der er forbindelse mellem det der sker i nord og syd, når vi taler Atlanterhavet. Dette er blot nogle eksempler.

VI BEFINDER OS I TO VIRKELIGHEDER

Lige nu konstaterer jeg et kæmpe gab mellem, hvad vi siger vi vil politisk - de store planer om klimaneutralitet og CO2-reduktion - og så hvad vi faktisk gør. Gabet har aldrig været større. Derfor er udfordringen også accelereret, og klimaforandringerne løber fra os. Vi må se i øjnene, at vores samfundsmodel og politiske setup - vores bureaukratiske måde at løse problemer på - måske er for langsom og ikke tilpasset omfanget og hastigheden i udfordringerne. Hvis det gab fortsat udvider sig de kommende år, undgå vi ikke de store katastrofer."

Sebastian Mernild var i maj 2022 inviteret til at tale for 50 klimaministre fra hele verden ved et topmøde i København. Han fortæller: *"Jeg viste dem nogle figurer over krisens omfang, og en stor del af tilhørerne blev nærmest chokerede. Den virkelighed havde de sikkert ikke tidligere været konfronteret med. Det forbløffer mig, at klimaministre overraskes over så basal viden om, hvor hurtigt vores klimasystem er i forandring."* Han tilføjer *"..mest bekymrende var manglen på viden som burde være almen kendt - især af ministre, politikere og beslutningstagere der har ansvaret for løsningerne"* (citeret sammestedsfra).

Jeg kan tilføje en historie fra det aarhusianske: *"Under borgerinddragelsens temamøder, der blev arrangeret af Aarhus Byråd og forvaltning, fik jeg lov til at holde et oplæg på 10 min. om klimaforandringerne; oplægget sagde nogenlunde det, der står ovenfor. 4 gange undervejs i dette korte foredrag forsøgte chefen for Teknik & Miljø at stoppe mig. Og der var komplet tavshed fra de omkring 45 deltagende - mest direktører fra erhvervslivet, fra Teknik & Miljø, repræsentanter for ledelsesniveauet i Aarhus Havn og konsulentbureauer som COWI og Rambøll Management da det var færdigt. Ingen kommentarer. Da jeg efterfølgende sad i en gruppe med havnedirektøren, direktører fra Dansk Industri, Dansk Havne, Danske Erhverv og COWI fortalte de mig, at de var mindst lige så bekymrede som jeg. Det kunne de jo bare ikke sige offentligt pga. af deres jobs og funktioner."*

Sebastian Mernild - professor i klimaforandringer og glaciologi. Tidligere prorektor ved Syddansk Universitet samt en af forfatterne til IPCC's klimarapport fra 2013 og 2021, senest som hovedforfatter. Udover sin karriere som forsker har Sebastian Mernild en lang lederuddannelse fra Forsvaret og han er uddannet officer i hæren.

Note: "Fra klimakrise til klimahandling - ti principper for fremtidens klimalederskab," s. 12, Lederne 24.11.2022, rapport fra Navigating 360.